

Reportage

Door Melisa Cenik

Hybride nachtcultuur Een open speelveld

Tutto Questo
Sentire tijdens
AM.PM.AM. #1
met Tutto Questo
Sentire, Nest in
Laak, Den Haag,
2025. Fotografie:
Justine Ellul

De nacht kent veel cultuuruitingen die zweven tussen verschillende kunst-disciplines. Kijk naar de interdisciplinaire weekender *AM.PM.AM.*, geïnitieerd door curator Orpheu de Jong in Nest, *TRANCE* van Hartwig Art Foundation, Tianzhuo Chen (Asian Dope Boys), Sonic Acts en The Infinite Now van Berlin Atonal en Unsound. Hybride kent vele vormen.

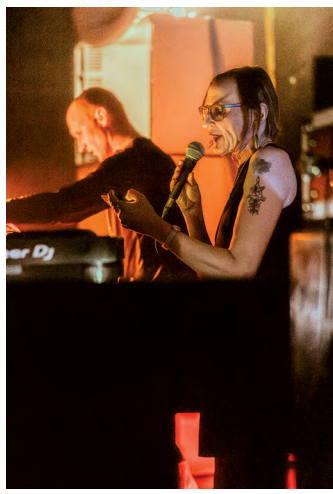
Deze voorbeelden raken aan nachtcultuur, maar representeren ook iets groters, iets dat zich niet zomaar in één hokje laat vangen. Om te beginnen met curator Orpheu de Jong's interdisciplinaire weekender *AM.PM.AM.* in Nest. Nest is een middelgrote kunstinstelling in Den Haag die zich de afgelopen twee jaar tijdelijk vestigde in een industriële ruimte, pal naast Club LAAK. Dit gaf de mogelijkheid om de kunstinstelling anders te benaderen: als een plek die ook samen mag gaan met club- en nachtcultuur. Orpheu de Jong bedacht daar een nieuw concept voor: een interdisciplinaire weekender vol performances, concerten, installaties, clubavonden en workshops, telkens rond een andere kunstenaar. Recent was er het collectief Tutto Questo Sentire, dat een open rehearsal-format toepaste, waarbij bezoekers try-outs mochten bijwonen en elke avond een nieuwe versie van het werk konden ervaren. Tijdens een andere editie was er een samenwerking met kunstenaar Ariadne Randall, waarbij onder meer schrijfster McKenzie Wark werd uitgenodigd voor een spoken word-voordracht onder begeleiding van Randalls eigen synthesizer-compositie in de club. *AM.PM.AM.* probeerde de heersende ideeën rond kunstbeleving op te rekken, richting clubcultuur. Het wilde niet gevangen worden in één hokje, maar mocht juist werelden samenbrengen. Dat maakte het zo eigzinnig.

Het niet-in-hokjes-denken was ook terug te zien in *TRANCE*, een samenwerking van Hartwig Art Foundation, kunstenaar Tianzhuo Chen (Asian Dope Boys) en Sonic Acts, die in april 2026 ook onderdeel was van het Rewire Festival. De organisaties staan bekend om

hun hoogwaardige programma's rond visuele kunst, performances en geluidskunst, en benaderen kunst als een open speelveld van verschillende presentatievormen. Chens werk sluit daar goed bij aan. Voor TRANCE nodigde hij een selectie uiteenlopende muzikanten en performers uit, waaronder Dis Fig, Ican Harem (Gabber Modus Operandi) en ¥ØU\$UK€ ¥UK1MAT\$U. Samen creëerden ze een multidisciplinaire liveshow in Paradiso, waarbij livemuziek, dans, installaties, dj-sets, een megasculptuur in de vorm van een microscopisch dier – de tardigrade – en audiovisuele componenten samenkwamen tijdens een twaalf uur durende performance. Publiek mocht komen, gaan, pauzeren of simpelweg toekijken. Wat TRANCE zo integrerend maakte, was de samenstelling van kunstenaars en makers in combinatie met het openbreken van wat die performance eigenlijk is. Is het een rockconcert, een rave, een immersieve theaterproductie, of een filmexperiment? Of gewoon alles tegelijk? TRANCE zocht die spanning op en liet het als kracht in het midden.

Experiment

Een recent voorbeeld van interdisciplinariteit dat raakt aan nachtcultuur is The Infinite Now, een nieuw concept van Berlin Atonal, het Berlijnse festival dat de grenzen opzoekt tussen clubcultuur, geluidskunst en beeldende kunst, en de Poolse organisatie Unsound, bekend om eenzelfde missie. De twee slaan dit jaar de handen ineen voor een dertig uur durend, doorlopend programma (met onder andere artiesten en muzikanten als Oneohtrix Point Never, Actress, Hania Rani, Terrence Dixon en Keiji Haino) waarin de ruimte zowel als artistieke als sociale omgeving funktioneert, met slaap- en rustplekken en eten en drinken als specifieke aanmoediging om te rusten, te kijken, te luisteren, maar ook om je terug te trekken. Club- en nachtcultuur worden hiermee uitgedaagd grenzen te verkennen, niet gelimiteerd tot de nachtelijke uren. Het is een gedurfd experiment in een cultureel landschap en tijd waarin experiment steeds meer heeft plaatsgemaakt voor vaste formats,

Mckenzie Wark tijdens *AM.PM. AM.#2* met Ariadne Rendall, Nest in Laak, Den Haag, 2026. Fotografie: Joris van den Einden

zekerheid en commercialisatie van in dit geval elektronische muziek.

En zo zijn er nog talloze voorbeelden. Neem het Amsterdamse Minimal Collective dat een nieuwe luisterervaring op basis van de architectuur en ruimte ontwikkelde in de Oude Kerk, de nachtelijke kunstprogramma's van De School en daarvoor Trouw die organisch overvloedig in hun muziekprogramma's, en Fiber Festival dat beweegt op het kruispunt van elektronische (live)muziek, kunst en technologie. Kortom, nachtcultuur beperkt zich niet tot één specifieke kunstvorm, of één discipline. Daar zit haar diversiteit, haar gelaagdheid en haar kracht. Het is een cultuur vol verschillende ecosystemen en infrastructuren, met talloze kunstenaars, makers, disciplines, gemeenschappen en manieren van organiseren, werken en (ont)leren. Daar waar zij elkaar ontmoeten, ontstaan nieuwe manieren van denken en werken, nieuwe vormen van presenteren. Hoe beter we begrijpen wat nachtcultuur allemaal kan zijn – bijvoorbeeld een plek voor verschillende kunstvormen, gemeenschappen en uitingen die op verschillende momenten van de dag tot leven komen – hoe scherper we haar kunnen waarderen, positioneren en (h)erkennen. •

Melisa Cenik

beweegt zich op het snijvlak van avontuurlijke (elektronische) muziek, kunst en digitale cultuur, met focus op vernieuwende manieren van storytelling
Fotografie: Kees de Klein